

In memoriam Kiss Sándor

Amikor itt most megrendülten kedves kollégámra, Kiss Sándor tanár úrra emlékezek, 3 személyes találkozási pontot szeretnék vele kapcsolatban felidézni.

Elsőként 1974 októberének képei villannak fel bennem. Az ősz még nem szökött be Párizsba, Szent Mihály útján nem suhant nesztelen. Az École Normale Supérieure de la rue d'Ulm azévi magyar ösztöndíjas hallgatójaként ismerkedtem a szép, nyári időkben e patinás intézménnyel, amely egész további életemet és pályafutásomat döntő módon meghatározó otthonom lett egy éven át. A számos új élmény közül is a legnagyobb hatást az intézmény bölcsész könyvtára tette rám, amelynek tágas, galériás olvasótermeiben hamar megtaláltam a helyemet. Pierre Petitmengin, a könyvtár felejtetlen vezetője azonnal felhívta arra a figyelmemet, hogy kiváló magyar elődeim gyakran járnak ide vissza kutatómunkát végezni. Szabics Imre, Oláh Tibor nevét említette az 1965-ös évfolyamból, Vígh Árpádét az 1973-asból és Kiss Sándorét az 1966-osból. Majd rögtön hozzátette, hogy amúgy Monsieur Kiss Sándor most is épp itt kutat, akárcsak a szegedi egyetemről Monsieur Németh Jenő. Első találkozásom – és ekkor még nem tudtam, hogy ez egy életre szóló szakmai kapcsolat lesz – tehát itt, a könyvtár ódon falai között történt Kiss Sándorral. Ő őszinte figyelemmel érdeklődött arról, hogy honnan jöttem, milyen szakmai terveim vannak a tanévre, majd rögtön ötleteket is adott arra nézve, hogy milyen órákat és hol kellene hallgatnom, mely nyelvészekkel kellene felvennem a kapcsolatot. Mindezekért a jó tanácsokért nagyon hálás voltam neki. A könyvtárban vagy az ebédszünetben folytatott eszmecsereink néhány hetes kint tartózkodása alatt rendszeressé váltak, amelyeknek során a tanár úr egy 17. századi *honnête homme*-hoz méltó széles körű műveltsége és finom humorérzéke is rendszeresen megnyilvánult.

Hazatérve, diplomám megszerzése után Kelemen Tiborné tanársegédjeként és az ő biztatására kapcsolódtam be az általa, valamint Herman József és Jean Perrot által vezetett magyar–francia nyelvészeti kutatócsoportba, ahol rendszeres és közeli munkakapcsolatba továbbá nagy megtiszteltetésként tegező viszonyba is kerültem Sándorral. Fiatal nyelvészként élveztem és nagyra becsültem a rendszeres munkamegbeszéléseken és a magyarországi vagy franciaországi konferenciákon a mindig ékes franciasággal, színesen megfogalmazott, kristálytisztá gondolatait, összefüggéseket kutató tanulságos észrevételeit, nyomdakész állapotú előadásait. E többéves közös munkából született meg a francia leíró nyelvtan ma is használatos egyetemi tankönyve (*Grammaire du français contemporain*), amelynek több fejezetét is ő írta.

Kiss Sándor mindig is szorosan kötődött a Debreceni Egyetem Francia Tanszékéhez, amelynek 1991 és 2005 között vezetője is volt. Emellett 1978 óta nem kevésbé szoros szakmai kapcsolatot ápolt előbb az ELTE Germanisztikai–Romanisztikai Tanszékcsoportjával, majd annak megszűntével, néhány évvel később az ELTE frissen megalakult Romanisztikai Intézetével. Szerencsésnek mondhatom magam, hogy az Intézet és a Francia Tanszék volt vezetőjeként példásan harmonikus munkakapcsolatunk volt. Amellett, hogy a Tamás Lajos, majd Szabics Imre halálával árván maradt Romanisztika előadást nagy lelkesedéssel és tudással vállalta át az Intézet francia, olasz, spanyol, portugál és román szakos hallgatóinak, kérésre a Francia Tanszéken is mindig készségesen állt rendelkezésünkre, amikor egy-egy francia nyelvtörténeti vagy irodalomtörténeti kurzus megtartására vagy szakdolgozati témavezetésre volt szükségünk. Emberi nagyságát jól jellemzi, hogy e felkérések nagy

része különösebb adminisztráció nélkül, kora reggeli udvari, folyosói találkozásaink során történt, és amit megígért, mindig megtartotta. A Giampaolo Salvi professzor által vezetett Romanisztikai nyelvészeti doktori program oszlopos tagjaként pedig fáradhatatlanul oktatott, számos doktorandusz témavezetője és a doktori szigorlatok, védések kihagyhatatlan, rendkívül kompetens és jóindulatú vizsgáztatója, opponense volt.

Kedves Sándor!

Mind az ELTE Romanisztikai Intézete és annak Francia Tanszéke, mind a magam nevében szeretném neked utólag is megköszönni a nálunk hosszú éveken át odaadóan végzett sokrétű munkádat, amire mindig hálával fogunk gondolni Jean d'Ormesson szavaival: *Il y a quelque chose de plus fort que la mort, c'est la présence des absents dans la mémoire des vivants.*

Emlékedet megőrizzük. Isten nyugosztaljon!

Bárdosi Vilmos
professor emeritus